

Aan
De minister van Financiën en Cultuur

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Datum
20 december 2022
Ons kenmerk
Cft 202200165
Pagina
1/10

Uw kenmerk

Bijlage

-

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800
E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Advies bij de vastgestelde begroting 2023 van Aruba

Geachte mevrouw Maduro,

Op 6 december 2022 ontving het College Aruba financieel toezicht (CAft) de vastgestelde begroting 2023 (begroting) van Aruba. Hiermee is voldaan aan artikel 13 lid 1 van de Landsverordening Aruba financieel toezicht (LAft), dat voorschrijft dat het CAft de begroting uiterlijk op 15 december 2022 moet ontvangen. Op basis van artikel 11 lid 2 van de LAft ontvangt u hierbij het advies van het CAft bij de begroting 2023.

Toetsingskader

Het toetsingskader voor de beoordeling van de begroting wordt gevormd door de LAft en het protocol Aruba-Nederland van 22 november 2018 (het protocol).¹ De looptijd van het protocol is op 20 januari 2022 met twee jaar verlengd en vervalt op 31 december 2023 of zo veel eerder als de Rijkswet Aruba financieel toezicht (RAft) in werking treedt.² Voor het jaar 2023 dient op basis van artikel 14 lid 2 van de LAft en het protocol een structureel overschot te worden gerealiseerd van het financieringssaldo van de collectieve sector van minimaal 1 procent van het bruto binnenlands product (bbp). Dit is in de Rijksministerraad (RMR) van 21 oktober 2022 bevestigd.³

Oordeel

Vermeldingswaardig is dat dit jaar de vastgestelde begroting voor 15 december aan het CAft is aangeboden en het CAft spreekt de verwachting uit dat een dergelijke versnelling in de vaststelling ook voor de jaarrekeningen kan worden aangebracht. De begroting toont een financieringsoverschot van de collectieve sector van AWG 63 miljoen, gelijk aan 1 procent van het bbp.⁴ Dit overschot bestaat voor AWG 64 miljoen uit het financieringssaldo van het land en voor (negatief) AWG 1 miljoen uit het saldo

¹ Protocol Aruba Nederland 2019-2021, d.d. 22 november 2018.

² BZK, Briefwisseling tussen de regering van Nederland en de regering van Aruba, houdende een verlenging van het Protocol Aruba Nederland 2019-2021 Inkadering van het pad richting solide, transparante en houdbare overheidsfinanciën van Aruba, d.d. 20 januari 2022.

³ BZK, kenmerk 2022-0000556783, informeren besluit RMR over CAft-advies aanwijzing Aruba, d.d. 21 oktober 2022.

⁴ Bij de berekening van het financieringsoverschot is uitgegaan van een bbp voor 2023 van AWG 6.317 miljoen, ontleend aan Aruba DEZHI, Economic Outlook 2022-2023, d.d. oktober 2022.

van de overige entiteiten in de collectieve sector. De begroting voldoet daarmee aan artikel 14 lid 2 van de LAft en aan het protocol. De meerjarenbegroting toont voor de jaren 2024 tot en met 2027 financieringsoverschotten groter dan 1 procent.⁵ Op 23 juni 2022 adviseerde het CAft bij de ontwerpbegroting 2023 (OB).⁶ De aanbevelingen van het CAft bij de OB zijn met de begroting grotendeels opgevolgd. Zo zijn in de begroting de meest recente economische ramingen gebruikt voor de raming van de belastingbaten. De lasten voor goederen en diensten zijn neerwaarts bijgesteld. Voldoende wordt toegelicht hoe aan de personeelslastennorm zal worden voldaan en is het nog te innen bedrag aan te veel uitgekeerde loonsubsidie volledig in de begroting opgenomen.

Ondanks deze positieve bevindingen voldoet de begroting op een aantal vlakken nog onvoldoende aan de overige normen van artikel 14 van de LAft. Er zijn aanzienlijke risico's op tegenvallers. Het financieringssaldo steunt voor een substantieel deel op incidentele baten, zoals de terug te vorderen loonsubsidie en verwachte winstuitkeringen. Het CAft benadrukt daarom het belang van het tijdig treffen van additionele (structurele) maatregelen, en hiermee niet te wachten tot 2024, zoals in de begroting is beschreven.

Volgens het basisscenario⁷ van de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie (DEZHI) groeit de economie in 2023 nominaal met 4,5 procent.⁸ Het CAft constateert dat Aruba in de begroting uitgaat van het meest optimistische groeiscenario van DEZHI, namelijk 6,8 procent groei van het bbp. De keuze voor het optimistische scenario wordt onvoldoende toegelicht. In de scenario's is wel de tariefsverhoging van de belasting op de bedrijfsomzetten (BBO) van een procentpunt doorgerekend, maar de overige wijzigingen van het Belastingplan 2023 (belastingplan) niet. De impact op de economische ontwikkeling van de invoering van het belastingplan is daardoor onvolledig in de raming uitgewerkt. Op basis van deze opmerkingen over de economische raming, die ten grondslag ligt aan de begroting, moet het CAft constateren dat het gekozen optimistische scenario een groter dan normaal risico vormt voor de uitvoering van de begroting. Het CAft adviseert een meer prudente benadering, zoals Aruba in eerdere jaren heeft gevolgd, waarin het basisscenario als uitgangspunt werd genomen. Hierdoor is de kans op tegenvallers kleiner. Tegenvallers dienen gecompenseerd te worden om te kunnen blijven voldoen aan de norm in 2023.

Het CAft is van oordeel dat de in de (meerjaren)begroting opgenomen belastingbaten onvolledig en onvoldoende zijn onderbouwd. Hierdoor kan het realiteitsgehalte van de belastingbaten onvoldoende worden vastgesteld, en voldoet de begroting niet aan artikel 14 lid 3 van de LAft. Aruba begroot in 2023 namelijk AWG 119 miljoen extra

⁵ Respectievelijk 1,4, 1,6, 2,0 en 2,4 procent van het bbp in 2024, 2025, 2026 en 2027.

⁶ Cft, kenmerk 202200071, Advies bij de ontwerpbegroting 2023, d.d. 23 juni 2022.

⁷ DEZHI, Economic Outlook 2022-2023, oktober 2022.

⁸ Dit sluit aan bij de raming van het Internationaal Monetair Fonds (IMF), dat een economische groei van 5 procent verwacht. Het IMF houdt in deze laatste raming echter nog geen rekening met de voorgestelde belastingmaatregelen vanaf 2023, zoals de verhoging van het tarief van de belasting op bedrijfsomzetten (BBO).

baten als gevolg van de maatregelen van het integrale belastingplan.⁹ De budgettaire effecten van dit plan, zoals de verhoging van het tarief van de BBO (AWG 70 miljoen), de invoering van de BBO aan de grens (AWG 15 miljoen) en de verhoging van de toeristenheffing (AWG 47 miljoen), zijn nog niet onderbouwd.¹⁰ Daarnaast is de financiële vertaling van dit plan niet volledig. Zo is het budgettaire effect van de invoering van de gebruikelijk-loonregeling en het introduceren van een fictief dividend om excessief lenen door directeur-groottaandeelhouders (DGA's) tegen te gaan niet opgenomen in de begroting. Ook omdat het belastingplan pas op 15 december 2022 door de Staten is goedgekeurd, dienen zo snel mogelijk door middel van een begrotingswijziging (BW) aanpassingen van de begroting plaats te vinden. Het CAft acht het daarnaast van belang dat verduidelijkt wordt wanneer de belasting op de toegevoegde waarde (btw) alsnog wordt ingevoerd, om tot een effectief en robuust belastingstelsel te komen. De voorgestelde wijzigingen in de indirecte belastingen zijn immers van tijdelijke aard.

De personeelslasten nemen in 2023 met AWG 34 miljoen toe ten opzichte van de verwachte realisatie in 2022. Dit is toe te schrijven aan de (volledige) afbouw van de korting op de arbeidsvoorwaarden (salariskorting) van medewerkers in de (semi)publieke sector in 2023. Gecorrigeerd voor de afbouw van de salariskorting, dalen de personeelslasten met AWG 5 miljoen ten opzichte van de verwachte realisatie in 2022.¹¹ Aruba voldoet daarmee aan de personeelslastennorm in het protocol, die een jaarlijks nominale daling van de personeelslasten voorschrijft.

In het kader van het Landspakket worden verschillende overheidsentiteiten (Serlimar, Arubus N.V., Post N.V. en Free Zone Aruba) doorgelicht, met als doel om op korte termijn de financiële zelfredzaamheid van deze entiteiten te vergroten. Het CAft constateert echter dat de bijdragen aan de overheidsentiteiten ten opzichte van 2022 toenemen. Het CAft adviseert om de bevindingen uit de doorlichting in het kader van het Landspakket aan te grijpen om structurele hervormingen bij overheidsentiteiten door te voeren, zodat de landsbijdragen worden verlaagd.

In de meerjarenbegroting vanaf 2024 blijven de lastencategorieën subsidies, overdrachten en bijdragen nominaal gelijk. Dit impliceert, uitgaande van prijsinflatie¹² in die jaren, dat Aruba enige besparingen doorvoert. Het CAft verzoekt Aruba hier om nadere toelichting.

⁹ Op 15 december is de wijziging van de Landsverordening belasting over bedrijfsomzetten en additionele voorzieningen PPS-projecten, de Landsverordening bestemmingsheffing AZV, alsmede een aantal wijzigingen in belastingverordeningen in verband van de invoering van het Belastingplan 2023 (Landsverordening Belastingplan 2023) aangenomen in de Staten.

¹⁰ De heffing van BBO bij invoer zal per 1 juni 2023 geïmplementeerd worden. De verwachte meeropbrengsten in 2023 als gevolg van deze maatregel zijn AWG 15 miljoen. Vanaf 2024 zal deze maatregel jaarlijks AWG 35 miljoen opleveren (voljaareffect).

¹¹ De personeelslasten bedragen conform de vastgestelde begrotingswijziging (BW) 2022 AWG 426 miljoen in 2022. Hierin is een gedeeltelijke afbouw van de salariskorting opgenomen van AWG 9 miljoen. De personeelslasten exclusief deze afbouw bedragen in 2022 AWG 417 miljoen. In 2023 is dit exclusief de afbouw van de korting AWG 412 miljoen.

¹² Volgens het IMF bedraagt de inflatie in 2024 3 procent. Hierbij is nog geen rekening gehouden met een inflatoir effect als gevolg van de introductie van de btw per 1 januari 2024.

Ondanks dat de RMR als voorwaarde heeft gesteld om een structurele besparing bij de Algemene Ziekttekostenverzekering (AZV) te realiseren van AWG 60 miljoen, wordt in 2023 AWG 51 miljoen gerealiseerd.¹³ Om te voorkomen dat er in komende jaren een landsbijdrage aan de AZV nodig is en om de zorg betaalbaar te houden voor toekomstige generaties, is het van belang dat de groei in de zorgkosten wordt geremd. De besparing van AWG 60 miljoen is daartoe een eerste stap. Het CAft adviseert daarom om additionele maatregelen te nemen.

Het CAft concludeert dat een goede stap is gezet met een begroting die voldoet aan de financieringssaldonorm. Met het gebruik van een optimistische groeiraming, een onvoldoende onderbouwd belastingplan, en incidentele baten zoals de terug te vorderen loonsubsidie, is de kans op tegenvallers in de uitvoering van de begroting in 2023 echter aanzienlijk. Het CAft doet daarom, op basis van artikel 11 lid 2 en lid 3 van de LAft, de volgende aanbevelingen:

1. Licht toe waarom het optimistische scenario van DEZHI wordt gehanteerd en welke waarborgen worden ingebouwd in de begroting om eventuele tegenvallers op te vangen.
2. Geef een (meerjarige) cijfermatige onderbouwing van de maatregelen uit het Belastingplan 2023, inclusief de impact van de voorgestelde maatregelen op de uitvoering.
3. Licht toe wat het tijdspad is voor de invoering van de btw en welke maatregelen worden genomen om dit zo spoedig mogelijk te effectueren.
4. Licht toe welke besparingen met een meerjarig effect worden doorgevoerd voor de lastencategorieën subsidies, overdrachten en bijdragen.
5. Gebruik de bevindingen uit de doorlichting van de overheidsentiteiten om de landsbijdragen aan overheidsentiteiten vanaf 2023 structureel te beperken.
6. Kom reeds in 2023 tot aanvullende structurele besparingen in de zorg van AWG 60 miljoen waarmee een volgende stap wordt gezet in het duurzaam houdbaar maken van het Arubaanse zorgstelsel.

Het CAft verzoekt u op basis van artikel 11 lid 4 van de LAft binnen 14 dagen, dus uiterlijk op 3 januari 2023, aan te geven in hoeverre en op welke wijze rekening zal worden gehouden met de in dit advies opgenomen aanbevelingen.

Toelichting

In tabel 1 is een samenvatting opgenomen van het meerjarige beeld van de begroting.

Baten

De baten stijgen in de begroting met AWG 191 miljoen ten opzichte van 2022, van AWG 1.374 miljoen naar AWG 1.564 miljoen. Deze toename wordt met name verklaard door de maatregelen uit het belastingplan. Met dit plan is in 2023 een toename van de baten van AWG 119 miljoen gemoeid. Dit betreft een verhoging van het BBO-tarief met 1

¹³ In 2020 en 2021 is respectievelijk AWG 35 en AWG 36 miljoen bespaard. In 2022 wordt een besparing van AWG 39 miljoen op de zorgkosten verwacht en in 2023 gaat de AZV vooralsnog uit van een besparing van AWG 51 miljoen.

procent en invoering van de BBO aan de grens (AWG 80 miljoen), en de verhoging van de toeristenheffing (AWG 47 miljoen). Daar tegenover staan compenserende maatregelen, zoals de verhoging van de belastingvrije voet en aanpassing inkomensschijven (derving van AWG 14 miljoen).¹⁴ Opgemerkt wordt dat het belastingplan op 15 december 2022 is goedgekeurd in de Staten, met amendementen. Deze wijzigingen dienen in een begrotingswijziging verwerkt te worden.

Tabel 1 – Overzicht meerjarige begroting¹⁵

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Baten	1.374	1.564	1.568	1.593	1.633	1.674
Directe belastingen	487	477	477	532	542	551
Indirecte belastingen	600	715	745	777	810	841
Overige baten	287	373	291	275	273	273
Lasten	1.451	1.492	1.500	1.506	1.512	1.516
Personeelslasten	426	460	460	463	469	477
Goederen en diensten	216	204	209	213	216	219
Rente	253	250	251	250	246	239
Subsidie	204	214	214	214	214	214
Overdrachten	164	181	181	181	181	181
Bijdragen & afschrijvingen	188	184	185	185	185	185
Exploitatieresultaat	-77	72	68	87	121	158
Kapitaaldienst	-15	-8	-8	-8	-8	-8
Kapitaalontvangsten	40	43	43	43	43	43
Kapitaaluitgaven	55	51	51	51	51	51
Resultaat land	-92	64	60	79	113	150
Resultaat collectieve sector	-65	63	90	108	143	179

Bronnen: vastgestelde begrotingswijziging 2022, vastgestelde begroting 2023 en meerjarenbegroting van Aruba

¹⁴ Het plan bevat naast lastenverzwaringen ook compenserende maatregelen zoals het verhogen van de belastingvrije voet en de aanpassing van inkomensschijven, en het verlagen van het winstbelastingtarief (van 25 procent naar 22 procent). In de begroting zijn daarnaast additionele maatregelen voorgesteld om de impact van inflatie te mitigeren, zoals het verhogen van de reparatietoeslag voor AOV-gerechtigden (AWG 17 miljoen) en onderstand (AWG 5 miljoen). Het CAft heeft daarnaast vernomen dat de AOV-uitkering wordt geïndexeerd (5 procent) en dat het minimumloon met 4,3 procent wordt verhoogd per 1 januari 2023.

¹⁵ In deze tabel is sprake van afronding op hele AWG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

De overige baten stijgen in 2023 met AWG 86 miljoen ten opzichte van 2022. Deze piek in 2023 is voor een groot deel incidenteel. Zo zal het merendeel van de teveel betaalde loonsubsidie in 2023 teruggevorderd worden (AWG 53 miljoen). Vanaf 2024 droogt deze inkomstenstroom op omdat in 2023 nagenoeg alles van de teveel betaalde loonsubsidie zal zijn geïnd. Daarnaast wordt het resultaat van Aruba Tourism Authority (ATA) over 2022 in 2023 nog als dividend uitgekeerd (AWG 30 miljoen). Met de aanpassing van de toeristenheffing vanaf 2023, zal het land vooraf middelen ontvangen in plaats van achteraf via een winstuitkering van ATA.¹⁶ Hierdoor zullen deze dividendstromen vanaf 2024 lager zijn. Voor een deel wordt deze terugval in de overige baten in 2024 gecompenseerd door grondslagverbredende maatregelen in de winstbelasting. Dit levert vanaf 2024 jaarlijks (netto) AWG 47 miljoen op. Het realiteitsgehalte hiervan kan bij uitblijven van een cijfermatige onderbouwing niet worden getoetst.

Het CAft constateert dat er in de begroting weinig informatie is opgenomen over de voortgang van de beoogde verbetering van compliance. In 2023 wordt de BBO verhoogd. Aangezien het compliance niveau van de BBO reeds laag is, zal een verhoging van het BBO-tarief ontwijking en non-compliance mogelijk verder in de hand werken. Door de heffing van BBO 'aan de grens' wordt dit effect volgens Aruba gemitigeerd. Het is echter onduidelijk in hoeverre de uitvoerende diensten uitgerust zijn om invulling te geven aan deze nieuwe maatregel en welke maatregelen de Belastingdienst verder treft om de compliance voor verschillende belastingsoorten te verhogen.¹⁷ Het CAft verzoekt een nadere toelichting over de voortgang van de uitvoeringsprocessen en compliance-activiteiten bij de Belastingdienst.

Er wordt in 2023 een nieuw fonds opgericht voor 'pandemische veerkracht' en innovatie (zorgfonds). Dit fonds zal worden gevuld door middel van een nieuwe toeristenheffing.¹⁸ Conform de voorgestelde verdeelsleutel, vloeit het merendeel van de middelen naar het land (65 procent), de rest zal in het fonds blijven. Eerder heeft het CAft aangegeven niet de noodzaak van een apart zorgfonds te onderkennen. Aangezien het om omvangrijke bedragen gaat, en deze voor een deel buiten de begroting om lopen, vraagt het CAft aan Aruba om in de begroting en de uitvoeringsrapportages te rapporteren over alle fondsen waaruit middelen worden onttrokken of waar middelen naartoe vloeien vanuit de landsbegroting. Hierbij dient tevens aangegeven te worden hoe wordt geborgd dat de besteding van de middelen via fondsen doelmatig en doeltreffend plaatsvindt.

¹⁶ Het tarief van de toeristenheffing wordt verhoogd van 9,5 procent naar 12,5 procent. Het land zal conform het voorstel vanaf 2023 41 procent van het totaal aan geïnde toeristenheffing ontvangen, de rest vloeit naar ATA (57 procent) en het Tourism Enhancement Product Fund (2 procent).

¹⁷ Volgens de Belastingdienst is de compliance van verschillende belastingsoorten laag. In het bijzonder wordt gerefereerd aan de BBO, winstbelasting en de loonbelasting.

¹⁸ De voeding van het fonds zal bestaan uit een bijzondere heffing gelijk aan USD 15 (AWG 27) per volwassen passagier die naar Aruba reist.

Lasten

De lasten stijgen met AWG 42 miljoen. Dit is voornamelijk toe te schrijven aan de volledige afbouw van de salariskorting en aan compenserende maatregelen, zoals het verhogen van de reparatietoelage voor AOV-gerechtigden. Aruba begroot AWG 460 miljoen aan personeelslasten. De lasten liggen daarmee AWG 34 miljoen hoger dan in 2022. Dit wordt verklaard door de volledige afbouw van de salariskorting in 2023. Indien hiervoor wordt gecorrigeerd, dalen de personeelslasten met AWG 5 miljoen. Aruba voldoet daarmee aan de personeelslastennorm uit het protocol. Deze daling is toe te schrijven aan maatregelen uit het Beleidsplan Verlaging Personeelslasten (BVP), zoals het beperkt invullen van vacatures die ontstaan door personeel dat met pensioen gaat en de VUT-regeling. Het CAft adviseert om naast deze maatregelen, ook inzichtelijk te maken hoe actief wordt gestuurd op andere maatregelen die zien op het remmen van de autonome groei in het kader van het Landspakket.¹⁹ De overwerkvergoedingen zijn in 2023 lager begroot dan in 2022. Dit laatste vergt wel actieve sturing.

Rentelasten

De rentelasten vertonen in de begroting een meerjarig dalende trend. Aruba gaat er hierbij vanuit dat de tot en met 2027 begrote overschotten worden aangewend voor aflossing. Deze overschotten zijn echter onvoldoende om te kunnen voorzien in de forse aflossingsopgave tot en met 2027 van circa AWG 4 miljard.²⁰ Het CAft wijst op de mondiaal sterk stijgende rente, hetgeen de noodzaak voor spoedige afbouw van de schuldpositie van Aruba onderstreept.²¹ Elke stijging van 1 procent van de rente leidt namelijk tot hogere rentelasten van circa AWG 30 miljoen in 2027. Het CAft acht het prudent dat Aruba voor de rentelasten rekening houdt met het scenario dat de herfinanciering van de liquiditeitssteunleningen (in totaal AWG 914 miljoen) niet plaatsvindt tegen 0 procent.

Goederen en diensten

De lasten voor goederen en diensten zijn ten opzichte van de OB met 13 AWG miljoen verlaagd.²² Desalniettemin liggen de begrote lasten, ook wanneer rekening wordt gehouden met inflatie, hoger dan het pre-corona niveau in 2019. Het CAft heeft eerder opgemerkt dat verschillende kostensoorten kritisch bezien moet worden, zoals uitgaven aan inhuur van externen of opdrachtverlening aan derden, huur aan gebouwen en bijdragen aan entiteiten. In lijn met zijn eerdere adviezen, benadrukt het CAft het belang van beheersing van deze lasten.²³

¹⁹ Zo wordt in het kader van het Landspakket gewerkt aan het invoeren van een prestatie-management systeem binnen het ambtelijk apparaat.

²⁰ Het gaat hierbij om zowel herfinancieringen van binnenlandse en buitenlandse leningen, inclusief de liquiditeitssteunleningen van AWG 916 miljoen.

²¹ Zo is de rente op de Amerikaanse 10-jaars staatslening (kapitaalmarktrente) sinds begin 2022 met circa 130 procent gestegen (van 1,52 procent op 1 januari 2022 naar 3,53 procent op 1 december 2022). Op 15 december 2022 heeft de centrale bank van de VS (Federal Reserve) de rente verder verhoogd.

²² Voor 2022 begroot Aruba conform de BW AWG 215 miljoen aan lasten voor goederen en diensten. Hierin zijn twee tegengestelde effecten verwerkt, namelijk een verlaging van AWG 15 miljoen en voor AWG 15 miljoen opvoering van lasten in het kader van het Landspakket. Gecorrigeerd voor lasten in het kader van het Landspakket, bedragen de lasten circa AWG 200 miljoen in 2022. In 2023 wordt nagenoeg hetzelfde begroot, inclusief een correctie voor inflatie (circa AWG 4 miljoen).

²³ Zie onder meer CAft, kenmerk CAft 202200037, Advies bij de vastgestelde begroting 2022, d.d. 10 mei 2022.

Kapitaaldienst

De kapitaaldienst toont een tekort van AWG 8 miljoen. Dit tekort wordt voornamelijk verklaard door lage ontvangsten op de verstrekte studieleningen. Vanwege het economische effect van corona en de vertraging bij invorderingen, blijven deze ontvangsten sinds 2020 achterlopen. Het CAft merkt daarbij op dat inmiddels de economie sterk hersteld is en wanneer het invorderingsbeleid wordt geïntensiveerd, de ontvangsten vanaf 2023 horen te stijgen.

De investeringen zijn begroot op AWG 20 miljoen. Dit is in historisch perspectief gezien bijzonder laag. Het CAft herhaalt het belang van kapitaalinvesteringen die de weerbaarheid van de Arubaanse economie verhogen. Het CAft adviseert om tot een meerjarig investeringsplan te komen dat gekoppeld is aan beleidsprioriteiten in de begroting en dat correspondeert met de prioriteiten uit het Landspakket. Het CAft heeft bij de OB geadviseerd om de investering in Parkietenbos van AWG 6 miljoen nader te onderbouwen, en wat de jaarlijkse effecten van de investering zijn op de begroting. Hoewel deze investering als urgent kan worden beschouwd, kan het CAft op basis van de huidige informatie onvoldoende toetsen hoe deze investering een impact heeft op de meerjarenbegroting, inclusief de verwachte effecten op de gewone dienst.

Financieringsbehoefte en schuldontwikkeling

Het realiseren van overschotten is van belang om de schuld van Aruba te doen dalen. De overheidsschuld bedraagt ultimo 2022 AWG 5,8 miljard en zal naar verwachting in 2023 dalen tot AWG 5,7 miljard (92 procent van bbp). Een daling van deze aanzienlijke schuld is nodig om de rentelasten, die in 2023 16 procent van de begroting bedragen, niet verder te laten stijgen. Volgens de begroting bedraagt de totale financieringsbehoefte AWG 1.325 miljoen en bestaat deze uit herfinanciering van aflopende leningen in 2023. Aangezien vanaf 2023 de herfinancieringsafspraken met Nederland voor wat betreft de aflossing op de buitenlandse leningen tegen een gunstig rentetarief afloopt, is het realiseren van een structureel overschot een goed signaal richting de financiële markten.

Collectieve sector en overheidsentiteiten

Het financieringsoverschot van de collectieve sector bedraagt AWG 63 miljoen. Dit is het saldo van het financieringsoverschot van het land (AWG 64 miljoen) en het financieringstekort van de entiteiten behorende tot de collectieve sector (AWG 1 miljoen). Dit is inclusief een correctie van AWG 30 miljoen omdat het resultaat van ATA in 2022 in 2023 als dividend wordt uitgekeerd.²⁴

Voor het resultaat van de AZV (overschot AWG 8 miljoen) is rekening gehouden met de meeropbrengsten als gevolg van de introductie van de BBO aan de grens. Het CAft tekent hierbij aan dat dit overschot hoger kan zijn indien de besparingen op de zorgkosten in 2023 volledig worden gerealiseerd.

²⁴ Om te voorkomen dat zowel het resultaat als het dividend van ATA wordt meegenomen in de berekening van het resultaat van de collectieve sector, wordt voor deze dubbeltelling gecorrigeerd.

Bij de Sociale Verzekeringsbank (SVb) wordt een overschot van AWG 23 miljoen verwacht, waarbij rekening is gehouden met een indexering van de AOV-uitkering. Om tot 2027 een overschot bij het ouderdomsfonds te behouden zoals wordt verondersteld in de begroting, dienen additionele maatregelen genomen te worden.²⁵

De landsbijdrage aan Serlimar blijft hoog (AWG 24 miljoen), ondanks dat Serlimar voor 2023 een beter resultaat verwacht vanwege hogere operationele opbrengsten en lagere lasten. Het CAft adviseert op basis van deze verwachtingen een lagere landsbijdrage in 2023. De bijdrage aan Arubus stijgt met AWG 2 miljoen ten opzichte van 2022, zonder dat de noodzaak voor deze toename wordt toegelicht. Het CAft adviseert om noodlijdende entiteiten, zoals Serlimar, Arubus en Post N.V., die jaarlijks een bijdrage ontvangen vanuit de begroting, aan de hand van de doorlichting in het kader van het Landspakket een duidelijk plan van aanpak op te stellen om de bijdragen vanuit de begroting reeds vanaf 2023 structureel te beperken.

Conform artikel IX van het protocol Aruba-Nederland van 2 mei 2015 diende voor 1 april 2021 de collectieve sector van Aruba voor de jaren 2022 en 2023 te zijn vastgesteld. Aruba heeft begin 2022 een voorstel voor de samenstelling van de collectieve sector 2022 en 2023 aangeboden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Dit voorstel is kennelijk nog in behandeling en het CAft heeft onlangs bij BZK aangedrongen op spoedige afhandeling hiervan.

Financieel beheer & Landspakket

De begroting 2023 is voor 15 december 2022 vastgesteld. De goedkeuring van het belastingplan in de Staten op 15 december 2022 maakt het noodzakelijk om in het nieuwe jaar met een begrotingswijziging te komen. In het kader van een goed functionerende begrotings- en verantwoordingscyclus is het van belang dat naast de begroting ook de jaarrekeningen tijdig worden vastgesteld. Het CAft constateert dat de jaarrekeningen 2019, 2020 en 2021 nog steeds niet zijn vastgesteld. Met de Tijdelijke Werkorganisatie kan geïnventariseerd worden of technische ondersteuning door Nederland hierbij mogelijk is.

De RMR heeft Aruba verzocht om in de begroting 2023 een meerjarig financieel overzicht van de maatregelen uit het Landspakket aan de begroting toe te voegen.²⁶ Het meerjarig financieel overzicht, dat is opgenomen in de begroting, biedt inzage in de budgettaire gevolgen van enkele maatregelen uit het Landspakket en de wijze waarop deze worden gefinancierd. Het overzicht kan verbeterd worden door alle maatregelen die opgenomen zijn in de begroting en een relatie hebben met het Landspakket hierin te verwerken. Zo merkt het CAft op dat het budgettaire effect als gevolg van het verbeteren van de financiële functie (thema A) niet opgenomen is in het MFO, terwijl dit conform de begroting in 2023 AWG 18 miljoen zou moeten opleveren.

²⁵ Zoals een verdere verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 jaar in 2025.

²⁶ BZK, kenmerk 2022-0000099085, Besluitvorming Rijksministerraad 25 februari 2022 inzake liquiditeitssteun en voortgang hervormingen Aruba, Curaçao en Sint Maarten, d.d. 9 maart 2022.

Kenmerk
Cft 202200165
Blad
10/10

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De minister-president van Aruba
De directeur van de Directie Financiën van Aruba